

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

3/2016

ročník/volume 26

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

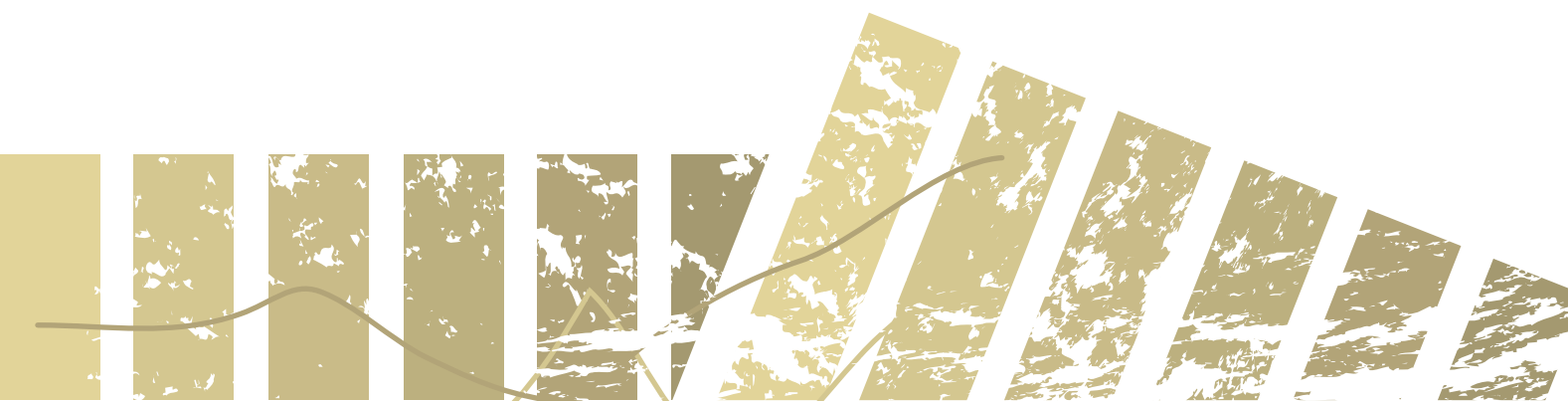
Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 9

Typ článku/Type of article: informácia/information

Strany/Pages: 127 – 130

Dátum vydania/Publication date: 15. júl 2016/July 15, 2016

Informácia/Information

PARTNERSTVO V ŠTATISTIKE JE GARANCIOU SPOLOČNEJ PROSPERITY

PARTNERSHIP IN STATISTICS GUARANTEES COMMON PROSPERITY

Paríž bol v apríli dejiskom 13. zasadania Výboru pre štatistiku Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej „OECD“) a 64. plenárneho zasadania Konferencie európskych štatistikov (ďalej aj „CES“).

OECD na stretnutí prezentovala akčný plán, ktorý by mal podporiť jej členov a partnerov v úsilí pri dosahovaní a monitorovaní cieľov trvalo udržateľného rozvoja (SDGs). Agenda 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj prijatá Valným zhromaždením OSN 25. septembra 2015 zahŕňa 17 rámcových cieľov v takých oblastiach, akými sú chudoba, nerovnosť, zdravotníctvo, potravinová bezpečnosť, trvalo udržateľná spotreba a výroba, rast, zamestnanosť, infraštruktúra, udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi, zmena klímy, ale aj rodová rovnosť, mierové a inkluzívne spoločnosti, prístup k spravodlivosti a zodpovedné inštitúcie. Z rámcových cieľov vyplýva 169 súvisiacich čiastkových cieľov, v ktorých sú rovnomerne zastúpené tri dimenzie trvalo udržateľného rozvoja – ekonomická, sociálna a environmentálna. Garanciou spoločnej prosperity môže byť len partnerstvo založené na spolupráci všetkých krajín a zainteresovaných strán. Ako zdôraznila Martine Durandová, hlavná štatistička generálneho riaditeľstva OECD pre štatistiku, participácia OECD na Agende 2030 je nezastupiteľná, jej silnými stránkami sú nástroje, platformy na dialóg, údaje a integrovaný prístup. Jednotlivé kroky akčného plánu sa premietnu aj do programu činnosti OECD a do rozpočtu na roky 2017 – 2018.

Dominantnými oblasťami práce štatistikov v OECD boli v roku 2015 cenová štatistika (index spotrebiteľských cien, parita kúpnej sily), kompozitné predstihové indikátory, konkurencieschopnosť a podnikanie, obchod, investície a produkcia, blahobyť, kvalita práce a inkluzívny rast. Za pozornosť stoja aj dve nové kapitoly v publikácii *How is life* o deťoch a dobrovoľníctve.

Hlavná štatistička generálneho riaditeľstva OECD pre štatistiku časť svojej správy na zasadaní výboru venovala medzinárodnej migrácii do krajín OECD a zvyšku sveta. Konštatovala, že medzinárodná migrácia ako dôsledok globalizácie, ale aj demografických, technologických a geopolitických zmien je na vzostupe a jej vývoj už zreteľne ovplyvňuje skladbu a veľkosť medzinárodných pohybov. Aj preto sa migrácia a politika integrácie stali hlavnými témami politickej agendy v mnohých krajinách. Nedávno prijaté ciele trvalo udržateľného rozvoja vymedzujú migrantov a etnické minority ako cieľové skupiny a zdôrazňujú potrebu rozvoja informačných systémov vo vzťahu k migrácii na národnej, regionálnej a celosvetovej úrovni. OECD významne prispela k meraniu migrácie prostredníctvom vlastného ambiciózneho programu. Dôležitým v rámci neho je monitorovanie trendov, politik a vplyvov utečeneckej krízy, analýza demografických vplyvov a monitorovanie integrácie migrantov a ich detí.

V správe hlavnej štatističky generálneho riaditeľstva OECD pre štatistiku ďalej zaujala informácia o aktualizácii indikátorov zeleného rastu a implementácie centrálného rámca systému integrovaných environmentálnych a ekonomických účtov

(SEEA). OECD už stanovila 6 indikátorov zeleného rastu, ktoré sa týkajú riadenia prírodných zdrojov a znečistenia. Vzhľadom na zistené nedostatky v údajoch a potrebu ďalších metodických usmernení bola vytvorená osobitná pracovná skupina, ktorej úlohou je uľahčiť zber medzinárodne porovnateľných údajov. Týkajú sa emisií ovzdušia, minerálnych a energetických zdrojov. Pracovná skupina prispela k vytvoreniu viacerých druhov databáz, výstupmi z jej doterajšej činnosti sú aj metodické dokumenty spresňujúce klasifikáciu minerálnych zdrojov, zdrojov energií a usmernenia na hodnotenie ich zásob.

Pôda v rámci politík vzťahujúcich sa na životné prostredie, sociálne veci, pôdohospodárstvo, finančné trhy a ďalšie oblasti predstavuje nevýrobné aktívum významného záujmu. Dôsledkom toho je veľa štatistických iniciatív zameraných na získavanie údajov o území a jeho polohe. Realizujú ich však nekoordinovane rôzni aktéri. Podľa predstáv OECD potenciálnym poslaním národných štatistických úradov (ďalej aj „NŠÚ“) by mohla byť zodpovednosť za poskytovanie obrazu o území, za rozvoj štandardov a klasifikácií v tejto oblasti.

Za pozornosť stojí aj informácia, že Výbor OECD pre štatistiku a štatistickú politiku (ďalej „CSSP“) prijal návrh 12 odporúčaní a zoznam osvedčených štatistických postupov. Ide o prvý *legislatívny nástroj OECD vo vzťahu k štatistike*. Po jeho schválení Radou OECD sa odporúčania i osvedčené postupy ihneď stali právne záväzné pre všetky členské štáty. Vzhľadom na to, že Rada OECD požaduje od CSSP, aby do konca roka 2018 poskytol správu o ich implementácii, sekretariát CSSP v súčasnosti pripravuje pre NŠÚ dotazník, príručku na samohodnotenie založené na dôkazoch, webovú stránku, ktorá umožní, aby hodnotenia využívania odporúčaní a osvedčených postupov OECD boli verejne dostupné, a propagáciu celého procesu.

Strategické partnerstvá, štatistiky pre ciele trvalo udržateľného rozvoja a služby geopriestorových informácií založené na oficiálnej štatistike boli kľúčovými témami *zasadania Konferencie európskych štatistikov v Paríži*.

V dnešnom svete je síce k dispozícii veľké množstvo údajov a informácií, ale orientácia v nich je niekedy zložitá. Vhodne navrhnuté grafy a mapy môžu prispieť k lepšiemu pochopeniu príbehu odvíjajúceho sa od čísel. Mapy nám nielen uľahčujú každodenný život, ale dokážu poskytnúť aj detailné informácie o tom, čo sa deje v našej krajine a vo svete, ak sa napr. chceme dozvedieť viac o záplavách, suchu, hustote obyvateľstva alebo migračných tokoch.

Analytická hodnota údajov sa zvyšuje ich prepojením s referenčným bodom ako čas alebo poloha. Geografická lokalizácia znamená prepojenie údajov s informáciou o fyzickej polohe, ako je napr. krajina, región, cesta, budova, adresa, zemepisné súradnice. Štatistiky poskytujúce informácie o priestore umožňujú komplexný pohľad na svet okolo nás. Geopriestorové údaje a informácie podporujú včasné riešenia rôznych problémov a sú čoraz žiadanejšie. Aj preto je integrácia údajov s geopriestorovými informáciami veľkou výzvou pre štatistikov. Zhruba štvrtina navrhnutých indikátorov Agendy 2030 si vyžaduje geopriestorové údaje. Ak by boli dostupnejšie, progres v plnení cieľov trvalo udržateľného rozvoja naprieč krajinami a regiónmi by mohol byť vizualizovaný novým a účinným spôsobom. Hodnotu súčasnej hospodárskej, sociálnej a environmentálnej štatistiky zvyšuje nielen

množstvo dostupných údajov, ale najmä ich prepojenie s údajmi o polohe a inými dátovými zdrojmi. Musíme byť schopní integrovať, vizualizovať, riadiť a prezentovať informácie novým spôsobom. Táto činnosť si vyžaduje investície do ľudských zdrojov, technológií i metód. Konferencia potvrdila rastúci význam integrácie štatistických a geopriestorových informácií. Zdôraznila dôležitosť iniciatívy Organizácie Spojených národov (ďalej „OSN“), ktorá sa týka manažmentu globálnych geopriestorových informácií (United Nations Global Geospatial Information Management – UN-GGIM) a ich regionálnych orgánov (UN-GGIM pre Európu a odbornej skupiny OSN, ktorá sa venuje integrácii štatistických a geopriestorových informácií). Konferencia navrhla zlepšiť informovanosť o dosiahnutých úspechoch a podporila využitie geopriestorových údajov a informácií pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov a v štatistikách, ktoré sa využívajú pre potreby SDGs. Pre národné štatistické úrady a agentúry zaoberajúce sa geopriestorovou problematikou treba definovať základný rámec, spoločný jazyk a kritériá spolupráce.

Čoraz naliehavejšie sa dostáva do popredia aj požiadavka partnerstva národných štatistických úradov a informačného priemyslu, ktorej výsledkom má byť inovácia oficiálnej štatistiky. Je nespochybniteľné, že vyššia kvalita štatistických informácií by mala pozitívne ovplyvniť kvalitu rozhodnutí a následne i kvalitu života. Od potenciálnych partnerov z informačného priemyslu sa očakáva, že poskytnú štatistikom privilegovaný prístup k nezverejneným údajom. Partneri môžu byť nositeľmi odbornej skúsenosti v oblasti alternatívnych zdrojov, údajov ako napr. big data, údajov založených na interakcii so zákazníkmi, transakčných údajov a pod. Partnerstvo by malo byť obojstranne výhodné, avšak nesie v sebe riziko potenciálneho odmietania prístupu k nezverejneným údajom, ktoré sú často dôverné. Preto je potrebná jasná dohoda o podmienkach prístupu k týmto údajom. Konferencia uznala, že v súvislosti s budovaním strategických partnerstiev s informačným priemyslom existuje široká škála problematických otázok, na ktorých treba ďalej spoločne pracovať (napr. zhromažďovanie príkladov úspešného, ale aj neúspešného partnerstva, právny rámec, ktorý môže uľahčiť, ale, naopak, aj komplikovať budovanie efektívneho partnerstva a spôsob jeho prepojenia so štatistickou legislatívou, ako budovať dialóg s komisiami na ochranu údajov a súkromia a občianskou spoločnosťou a tiež budovanie strategických partnerstiev s inými poskytovateľmi a používateľmi údajov v súvislosti s meraním cieľov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja).

Konferencia európskych štatistikov (ďalej aj „CES“) sa oboznámila aj s predloženými výsledkami práce osobitnej expertnej skupiny (Task Force), ktorej úlohou je prispôbiť odporúčania CES na meranie trvalo udržateľného rozvoja cieľom trvalo udržateľného rozvoja (SDGs – Agenda 2030). Skupina v prvej fáze preskúmala odporúčania CES na meranie trvalo udržateľného rozvoja a SDGs. So zámerom, aby odporúčania CES lepšie korešpondovali s SDGs, komisia navrhla úpravu niektorých tém z odporúčaní, preskúmala súvislosti a vzťahy medzi 17 rámcovými a 169 čiastkovými cieľmi trvalo udržateľného rozvoja a upravenými témami a dimenziami odporúčaní CES. V druhej fáze by sa mali prepojiť indikátory SDGs s upraveným rámcom CES (upravené témy a dimenzie odporúčaní CES) a mala by sa podporiť identifikácia možných regionálnych indikátorov.

V októbri 2015 Kancelária CES zriadila riadiacu skupinu, ktorá má pomôcť s rozvojom oficiálnej štatistiky pre SDGs pod vedením CES. Hlavné ciele riadiacej skupiny tak ako boli definované v jej mandáte sú:

- pripraviť harmonogram rozvoja oficiálnej štatistiky pre SDGs,
- poskytnúť stratégiu implementácie systému na poskytovanie údajov pre SDGs,
- usmerňovať členov CES pri implementácii deklarácie prijatej v roku 2015.

Konferencia európskych štatistikov na aprílovom zasadaní v Paríži:

- schválila štruktúru harmonogramu a hlavné aktivity v nasledujúcich oblastiach: 1) posúdenie pripravenosti krajín poskytovať správy týkajúce sa indikátorov pre SDGs, 2) výber regionálnych indikátorov, 3) poskytovanie pravidelných správ o indikátoroch na meranie SDGs, 4) identifikácia potrieb spojených s tvorbou indikátorov, 5) poskytovanie a šírenie štatistických údajov pre meranie SDGs,
- zdôraznila význam prepojenia štatistickej práce pre potreby SDGs s rozhodnutiami na politickej úrovni, očakáva sa aktívna komunikácia s tvorcami politik, aby štatistici čo najpresnejšie dokázali predvídať ich potreby,
- vyzvala NŠÚ, aby prevzali úlohu koordinátora toku údajov v súvislosti s poskytovaním pravidelných správ o indikátoroch merania SDGs na národnej úrovni,
- vyzvala rôzne medzinárodné organizácie, aby čo najskôr objasnili svoju úlohu v súvislosti s poskytovaním pravidelných správ o indikátoroch merania SDGs, a vyjadrila potrebu úzkej spolupráce medzi sekretariátom Európskej hospodárskej komisie OSN, Eurostatom, OECD a inými medzinárodnými organizáciami v oblasti štatistiky pre SDGs, aby sme sa vyhli duplicitným aktivitám,
- zdôraznila prospešnosť vzájomnej výmeny skúseností.

Ing. HELENA GLASER-OPITZOVÁ

Autorka je generálnou riaditeľkou sekcie všeobecnej metodiky a registrov Štatistického úradu SR. Spolu s generálnou riaditeľkou sekcie sociálnych štatistík a demografie Ľudmilou Ivančíkovou zastupovala Štatistický úrad SR na oboch zasadaniach.